

בבא קמא קז

אמר רב הונא אמר רב: מנה לי בידך, והלה אומר אין לך בידי כלום, ונשבע ובאו עדים - פטור, שנאמר: **וְאִתָּךְ כְּעֵצוֹ וְאִתָּךְ יָשָׁע**, כיון שקבלו בעלים שבועה, שוב אין משלמין ממון. ניסיון לצמצם אך נדחה: אמר רבא: מסתברא מילתיה דרב במלוה, דלהוצאה ניתנה, אבל פקדון - ברשותיה דמריה קאי, והאלהים! אמר רב אפילו בפקדון, דכי כתיב קרא - בפקדון כתיב.

תירוץ	קושיות על רב
כגון דנשבע חוץ לב"ד קושי : אי הכי, אימא סיפא: היכן פקדוני? אמר לו נגנב, משביעך אני ואמר אמן, והעדים מעידים אותו שגנבו - משלם תשלומי כפל, הודה מעצמו - משלם קרן וחומש ואשם ; ואי סלקא דעתך חוץ לב"ד, מי איכא כפל? תירוץ : כאן בקפץ, כאן בשלא קפץ	היכן פקדוני? א"ל אבד, משביעך אני ואמר אמן, והעדים מעידים אותו שאכלו - משלם את הקרן, הודה מעצמו - משלם קרן וחומש ואשם!
השביע עליו חוץ לבית דין, ובב"ד קפץ	השביע עליו חמשה פעמים, בין בפני ב"ד ובין שלא בפני בית דין, וכפר עליו - חייב על כל אחת ואחת, ואמר ר' שמעון: מה טעם? הואיל ויכול לחזור ולהודות
	בעל הבית שטען טענת גנב בפקדון, ונשבע והודה ובאו עדים, אם עד שלא באו עדים הודה - משלם קרן וחומש ואשם, ואם משבאו עדים הודה - משלם תשלומי כפל ואשם והכא חוץ לב"ד וקפץ לא מצית אמרת - כפל קתני!

בעקבות קושי של רבא, הוא הציע פירוש אחר של רב:

שטוען טענת אבד, ונשבע ולא הודה ובאו עדים	טוען טענת גנב ובאו עדים	כל הודה, לא שנה טוען טענת אבד ולא שנה טוען טענת גנב
אינו משלם	משלם תשלומי כפל כי כך כתוב בפסוק	משלם קרן וחומש, בגלל הפסוק והתוהו

קושי על רב: השתא ומה רב המנונא תלמידיה דרב, וידע דאמר רב הודה וקמותיב הודה, ואת אמרת: הודה לא אמר רב! **השביע עליו חמשה פעמים, בין בפני ב"ד ובין שלא בפני בית דין, וכפר עליו - חייב על כל אחת ואחת, ואמר ר' שמעון: מה טעם? הואיל ויכול לחזור ולהודות**
תירוץ: הבנה אחרת בקושי על רב המנונא:

אם באו עדים חייב לשלם	אם באו עדים לא חייב לשלם (שיטת רב)
אמטו להכי מחייבין ליה קרבן אשבועה בתרייתא, הואיל ויכול לחזור ולהודות הסבר: אם קיימת אפשרות להוציא ממון על ידי עדים, נשאר עליו חיוב ממוני ולכן כל פעם שנשבע זה שבועת חדשה	מי איכא מידי דאילו אתי סהדי ומסהדי ביה פטור, ואנן ניקו ניהיביה קרבן אשבועה, הואיל ויכול לחזור ולהודות? השתא מיהת לא אודי

דין ר' יוחנן בטוען טענת גנב: אמר רבי חייא בר אבא א"ר יוחנן: הטוען טענת גנב בפקדון - משלם תשלומי כפל, טבח ומכר - משלם תשלומי ארבעה וחמשה; הואיל וגנב משלם תשלומי כפל, וטוען טענת גנב משלם תשלומי כפל, מה גנב שהוא משלם כפל - טבח ומכר משלם תשלומי ארבעה וחמשה, אף טוען טענת גנב בפקדון כשהוא משלם תשלומי כפל - טבח ומכר משלם תשלומי ארבעה וחמשה. קושי: מה לגנב - שכן משלם תשלומי כפל שלא בשבועה, תאמר בטוען טענת גנב - שאין משלם תשלומי כפל אלא בשבועה?

תירוץ: אמרי: היקישא היא, ואין משיבין על היקישא.

קושי: הניחא למ"ד: חד בגנב וחד בטוען טענת גנב - שפיר, אלא למ"ד: האי **אי מצינא**

הנהגה ואם לא מצינא תרוייהו בטוען טענת גנב, מאי איכא למימר?

תירוץ: אמרי: **זנה הנהגה**.

שמות פרק כב

- (ו) כי יתן איש אל רעהו כסף או כלים לשמר וגנב מבית האיש אם ימצא הגנב ישלם שנים:
 (ז) אם לא ימצא הגנב ונקרב בעל הבית אל האלהים אם לא שלח ידו במלאכת רעהו:
 (ח) על כל דבר פשע על שור על חמור על שיה על שלמה על כל אבדה אשר יאמר כי הוא זה עד האלהים יבא דבר שניהם אשר ירשיעו אלהים ישלם שנים לרעהו:

עוד קושי על ר' יוחנן: איתיביה רבי חייא בר אבא לר' יוחנן: **היכן שורי? נגנב, משיבועך אני ואמר אמר, והעדים מעידים אותו שאכלו - משלם תשלומי כפל**; והא הכא דאי אפשר לכזית בשר בלא שחיטה, וקתני: משלם תשלומי כפל, תשלומי כפל - אין, תשלומי ד' וה' - לא! תירוץ: הכא במאי עסקינן - כגון שאכלו נבילה. למה לא הציע אפשרויות אחרות?

היה אפשר לתרץ	למה לא תירץ ככה?
שאכלו טריפה	כר"מ, דאמר: שחיטה שאינה ראויה שמה שחיטה
בבן פקועה	כר"מ, דאמר: בן פקועה טעון שחיטה
כגון שעמד בדין, ואמרו לו צא תן לו!	ולטעמיד, לישני ליה: בשותף שטבח שלא מדעת חבירו! אלא חדא מתרי ותלתא נקט

דין 2 של ר' יוחנן בטוען טענת גנב: ואמר רבי חייא בר אבא א"ר יוחנן: הטוען טענת גנב באבידה - משלם תשלומי כפל; מאי טעמא? דכתיב: (שמות כ"ב) **על כל אכפה אשר יאמר**.

קושי: איתיביה רבי אבא בר ממל לרבי חייא בר אבא: (שמות כ"ב) **כי יתן א"ש - אין נתינת קטן כלום; ואין לי אלא שנתנו כשהוא קטן ותבעו כשהוא קטן, נתנו כשהוא קטן ותבעו כשהוא גדול מנין?** **ת"ל: עג הארפיס יכא אכר שניהם, עד שתהא נתינה ותביעה שוין כאחד**; ואם איתא, תיהוי נמי כאבידה - שאין נתינה ואם כן, הנתינה לא חשובה! תירוץ 1: א"ל: הכא במאי עסקינן - כגון שאכלו כשהוא קטן.

קושי: אבל כשהוא גדול, מאי? הכי נמי דמשלם, אי הכי, אדתנא: **עד שתהא נתינה ותביעה שוין כאחד**, ליתני: עד שתהא אכילה ותביעה שוין כאחד! תירוץ 2: א"ל, תני: **עד שתהא אכילה ותביעה שוין כאחד**. תירוץ 2: רב אשי אמר: לא דמי, אבידה קא אתיא מכח בן דעת, והא לא אתיא מכח בן דעת.

דין 3 של ר' יוחנן בטוען טענת גנב: ואמר ר' חייא בר אבא א"ר יוחנן: הטוען טענת גנב בפקדון, אינו חייב עד שיכפור במקצת ויודה במקצת; מאי טעמא? דאמר קרא: **כי הוא זה**.

דעה חולקת: ופליגא דר' חייא בר יוסף, דאמר ר' חייא בר יוסף: עירוב פרשיות כתוב כאן, וכי כתיב **כי הוא זה** - אמלוח הוא דכתיב.

שמות פרק כב

(כד) **אם כסף תלוקה את עמי את העני עמך לא תהיה לו פנשה לא תשימון עליו נפש** הסבר: ומאי שנא מלוח? כדרבה, דאמר רבה: מפני מה אמרה תורה מודה במקצת הטענה ישבע?

חזקה אין אדם מעיז פניו בפני בעל חובו, והאי בכלי בעי דנכפריה, והאי דלא כפריה - משום דאין אדם מעיז פניו
ובכולי בעי דלודי ליה, והאי דכפר ליה במקצת - סבר: אי מודינא ליה בכוליה תבע לי בכוליה, אישתימיט לי מיהא השתא אדהו לי זוזי ופרענא, הלכך רמא רחמנא שבועה עילויה כי היכי דלודי ליה בכוליה

וגבי מלוח הוא דאיכא למימר הכי, אבל גבי פקדון מעיז ומעיז.

ברייתא בנושא דומה לר' יוחנן: תני רמי בר חמא: **ארבעה שומרין צריכינן כפירה במקצת והודאה במקצת, ואלו הן: שומר חנם והשואל, נושא שכר והשוכר**.

טעם לדבריו: אמר רבא: מאי טעמא דרמי בר חמא? שומר חנם, בהדיא כתיב ביה **כי הוא זה**;

שומר שכר, יליף **תניה תניה** משומר חנם; ושואל, **וכי יאכל** - וי"ו מוסיף על ענין ראשון; שוכר, אי למ"ד כשומר שכר - היינו שומר שכר, אי למ"ד כשומר חנם - היינו שומר חנם.

עוד דין בטוען טענת גנב/כפל: וא"ר חייא בר יוסף: הטוען טענת גנב בפקדון, אינו חייב עד שישלח בו יד; מאי טעמא? **וקריב כעל הכית אל הארפיס אם לא יא יא פנאכא רעוה**, מכלל דאי שלח בה יד - מיחייב. למימרא, דבשלח בה יד עסקינן!

דעה חולקת: אמר להו ר' חייא בר אבא, הכי א"ר יוחנן: בעומדת על אבוסה שנו.

שאלה על הבנת דברי ר' יוחנן: א"ל ר' זירא לר' חייא בר אבא: דוקא בעומדת על אבוסה קאמר, אבל שלח בה יד קנה, ושבועה לא מהניא ביה כלום, או דלמא אפי' עומדת על אבוסה קאמר?

ניסיון לענות על השאלה: א"ל: זו לא שמעת, כיוצא בה שמעת, דא"ר אסי א"ר יוחנן: הטוען טענת אבד ונשבע, וחזר וטען טענת גנב ונשבע, ובאו עדים - פטור; מ"ט? לאו משום דקנה בשבועה ראשונה.

דחייה: א"ל: לא, הואיל ויצא ידי בעלים בשבועה ראשונה.

חיזוק לדחייה: איתמר נמי, א"ר אבין א"ר אילעא א"ר יוחנן: הטוען טענת אבידה

בפקדון ונשבע, וחזר וטען טענת גניבה ונשבע, ובאו עדים - פטור, הואיל ויצא ידי בעלים בשבועה ראשונה.